

Українська література – 23 група

Дата – 21.04.2020. Викладач. Біров О.І.

Тема уроку. Валер'ян Підмогильний. ПЧ «Невеличка драма».

Пояснення навчального матеріалу

1. Робота над романом «Невеличка драма»

1.1. Історія написання

Серед прозових творів, опублікованих у журналі «Життя й революція», який згодом був заборонений та вилучений з бібліотек УРСР і тепер є бібліографічним раритетом, за 1930 рік (зокрема В. Петрова «Куліш і Глібова», Ю. Смолича «По той бік серця», Б. Тенети «Петренко й Мері», Д. Тася «Залізі кігті») - роман Підмогильного «Невеличка драма» посів чільне місце. У передмові до окремого видання, яке так і не було здійснене, автор наголошував: задум роману виник ще 1926 р., а через три роки він був завершений. У складних соціально-психологічних умовах писався цей твір, що частково й визначило спектр проблем, порушених у ньому: від екзистенційних пошуків окремої особистості до проблем національних та загальнолюдських.

1.2. Жанрові особливості

«Невеличка драма» - інтелектуальний роман, за визначенням автора, є «романом на одну частину».

Інтелектуальний роман зосереджений на аналізі певної інтелектуальної проблеми та на внутрішньому світі персонажа.

1.3. Основні персонажі роману

Юрій Олександрович Славенко — біохімік, 30 років;

Марта Висоцька — молода гарна дівчина, працює діловодкою статчастини, 22 роки;

Льова Роттер — залицяльник Марти;

Ірен Маркевич — наречена Славенка, 29 років;

Дмитро Стайничний — залицяльник Марти, інженер із Дніпропетровського;

Андрій Романович Безпалько — начальник Марти, завідувач матчастиною махортресту, 50 років;

Давид Семенович — безробітний кооператор, сусід Марти;

Тетяна Ничипорівна — дружина Давида Семеновича;

Степан Григорович Маркевич — тато Ірен, лікар.

1.4. Особливості сюжету

Юна, гарна і романтична, Марта мріяла зустріти справжнього принца. Ні, їй не бракувало залицяльників. Однак багатшим вона здавалась надто неприступною. А серед бідніших не було того, хто міг би розбудити в її серці кохання. Вірний їй прихильник Льова обрид їй, і вона спілкувалася з ним, можна сказати, механічно. Марта знайомиться з науковцем Славенком. Він досить обмежений, однак вирішив, що може досягти в науці чимало. Чого не бракує Славенку, так це здібностей і наполегливості. Біолог чітко склав розпорядок дня, в якому майже не передбачено соціальних зв'язків, натомість дуже багато часу йде на працю.

Марта працює в конторі, багато читає, говорить українською і зрештою закохує в себе Славенка, хоча й не мала цього на меті. Він заради неї вчить українську і в якийсь момент навіть думає про те, що дівчина ця – особлива. Закінчилися все тим, що Марта віддалася Славенку. І ще більше його покохала. Він же почав охолояти. Зрештою, жінка не хоче обтяжувати коханого і вирішує зробити щось таке, про що в книжках не пишуть, не докучати йому, не страждати, а покинути. Славенку то – як подарунок долі. Марта ж потім дізнається, що ні, так уже робили, і романи, такі любі їй, її перемудрили...

Перед нами в кінці «невеличка драма» - це драма всіх дівчат, які творять свій ідеал на основі прочитаних книг. Славенко одружується з Ірен, дочкою професора.

Фінал виправдовує заголовок. Марта – романтик, ідеаліст, яка покохала вигаданого Славенка, що виявився егоїстичним – зуміла взяти себе в руки і заснути, готуючись до майбутніх поворотів долі.

“Невеличка драма” – це роман, майже всі події якого розгортаються в одній кімнаті. Кількість дійових осіб також обмежена. Але Підмогильному цього вистачає, щоб змалювати основні типи українського суспільства початку ХХ століття. Проста працююча дівчина, ідейні комуністи, zdegradovanі й деморалізовані комерсанти, зрусифіковані міщани...

1.5. Проблематика твору

Вивчаючи людину письменник порушив ряд проблем у романі, а саме:

- проблеми раціонального й ірраціонального;
- психологічної роздвоєності особистості;
- механізації людського існування й втрати духовності;
- негативний вплив на людину міщанської психології;
- проблеми національного питання;
- ролі літератури й мистецтва;
- морально-етичні проблеми — кохання і шлюб, особисте щастя і страждання.

1.6. «Коло ідей»

Дослідниця Магдалина Ласло-Куцюк стверджує, що «риси вдачі персонажів групуються на основі бінарних опозицій: практичний — романтичний, прагматик — мрійник». Доведіть правильність чи хибність цього твердження.

Дослідниця Магдалина Ласло-Куцюк стверджує, що «основний конфлікт роману — це конфлікт між раціоналізмом та сентименталізмом». На вашу думку, чи має цей конфлікт розв’язання в романі?

Підсумок уроку

Слово вчителя

Дослідник Юрій Бойко-Блохін вважає, що твір написаний під впливом французьких письменників. У центрі твору не чоловік, а Марта Висоцька. Цікаво представлена дівчина, яка має своє національне кредо. Марта – це сковородинівський тип. Вона дуже цілісна, самостійна, прагне утвердитися, начитана. Навколо неї згрупувалися чоловіки, яких вона притягує своєю особистістю.

Твір інтелектуальний, оскільки є дискусії Марти з чоловіками на інтелектуальні теми. Манера, в якій пише Підмогильний, спрямована на те, щоб розкрити внутрішній світ Марти.

Домашнє завдання

У романі кожен персонаж стає уособленням певної ідеї або поняття: Юрій Славенко і Дмитро Стайничий — служіння науці, індустріалізації, Іванчуки й Маркевичи — індивідуалізм, міщанство. Уособленням чого постає в романі Марта Висоцька? Зробіть припущення та обґрунтуйте його.